

RAZISKOVALNA NALOGA

ŽENSKA POKRIVALA KOT ...

ETNOLOGIJA

Mentorica: Nataša Markič

Avtorica: Nina Vidrih

Ajdovščina 2008

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali pri nastajanju raziskovalne naloge. Posebna zahvala gre mentorici gospe Nataši Markič, ki mi je ves čas stala ob strani. Hvala tudi gospe Petri Kodre, ki je nalogo lektorirala, in gospe Bojani Curk, ki mi je povzetek prevedla v angleščino. Hvaležna sem vsem, ki so sodelovali v anketi in intervjuju.

POVZETEK

Vsebina naloge so ženska pokriva. Želela sem ugotoviti, ali na uporabo pokrival vpliva način življenja, okolje ali moda.

Pokrivala so del oblačilnega videza in so tako v preteklosti kot tudi v sedanjosti element naše dediščine. Pokrivala lahko proučujejo tudi druge vede (zgodovina, ekonomija, sociologija). Nekdaj so ženske pokrivala uporabljale pri hišnih delih, ko so hodile po opravkih, v cerkev ... Pokrivala so se ločila glede na namembnost, material, barvo ... Ta raziskovalna naloga bo odgovorila, kako, kdaj in koliko danes uporabljajo pokrivala.

Pokrivala kot del oblačilnega videza sodijo med elemente, ki oblikujejo eno področje etnološke vede. Tako nam dokazujejo, da je etnologija veda, ki nas tudi danes spremlja na vsakem koraku in pri vsaki aktivnosti.

SUMMARY

The summary of our work are ladies head-coverings. I wanted to find out whether wearing head-coverings depends on the way of life, surroundings or fashion.

Head-coverings are a part of clothing appearance. They used to be a part of our heritage in the past as well as at present. head-coverings are studied by many different sciences (history, economy, sociology). In the past women used to wear head-covering to do housework and to go to church. They differed from each other from cloth, their purpose of wearing. our work will try to find out how often, when and how we wear head-coverings.

head-coverings as a part of clothing appearance from one of the fields of ethnological science. It definitely proves that the ethnology is a science which plays very important role in activity today as well.

VSEBINSKO KAZALO

ZAHVALA.....	1
POVZETEK	2
SUMMARY	2
VSEBINSKO KAZALO	3
KAZALO TABEL.....	3
KAZALO GRAFOV	4
UVOD teoretični del	5
Zgodovina pokrival - pregled	5
Vrste pokrival	6
Namen naloge.....	10
Opredelitev raziskovanja.....	10
Delovne podmene.....	10
UVOD eksperimentalni del	12
Rezultati anketnega vprašalnika.....	14
Interpretacija intervjuja	24
RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK.....	26
LITERATURA.....	27
PRILOGE	30

KAZALO TABEL

Tabela 1: Literatura v knjižnici	12
Tabela 2: Pokrivala so	14
Tabela 3: Število pokrival	15
Tabela 4: Odločitev za nakup pokrivala.....	16
Tabela 5: Pokrivala nosiš	17
Tabela 6: Pokrivala, ki jih najpogosteje nosimo	18
Tabela 7: Pogostost nošenja pokrival.....	19
Tabela 8: S pokrivali želim biti moderna	20
Tabela 9: Kaj bom storila letos?.....	21
Tabela 10: Pokrivala z dodatki.....	22
Tabela 11: Kako pogosto in kdo nosi pokrivala?.....	23

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Pokrivala so	14
Graf 2: Število pokrival.....	16
Graf 3: Odločitev za nakup pokrivala	17
Graf 4: Pokrivala nosiš.....	18
Graf 5: Pokrivala, ki jih najpogosteje nosimo.....	19
Graf 6: Pogostost nošenja pokrival	20
Graf 7: S pokrivali želim biti moderna.....	21
Graf 8: Kaj bom storila letos?	22
Graf 9: Pokrivala z dodatki	23
Graf 10: Kako pogosto in kdo nosi pokrivala?	24

UVOD teoretični del

Odločila sem se za raziskovalno nalogo o ženskih naglavnih pokrivalih, katere vsak dan srečam ali prek različnih medijev vidim pri ženskah in dekletih različne tipe naglavnih pokrival.

V Slovarju slovenskega jezika piše, da je pokrivalo:

1. vsak od izdelkov za pokrivanje glave,
2. kar se rabi za pokrivanje sploh.

Za pokrivanje glave se rabijo klobuki in druga pokrivala. Ločimo moška in ženska. Mene so v tej nalogi zanimala ženska pokrivala. Mednje sodijo:

- ruta,
- šal (po definiciji ne sodi med pokrivala, se pa že od nekdaj uporablja kot pokrivalo, če je burja in dež); Makarovičeva v svoji knjigi (2000, 219) šal razlaga kot naglavno ali ogrinjalno ruto,
- baretka,
- klobuk,
- kapa,
- slamnik ...

Zgodovina pokrival - pregled

Tako kot se je razvijalo kmetovanje, predenje, tkanje in mnoge druge obrti, se je razvijala tudi izdelava pokrival.

V Škofji Loki se je že zelo zgodaj začela obrt klobučarstva. Že leta 1633 so se škofjeloški klobučarji pridružili kranjskim in skupaj z njimi ustanovili klobučarski ceh. Od sredine 18. stoletja do konca 19. stoletja je klobučarstvo doživelo razcvet in propad obrti.

Klobuke so izdelovali iz ovčje volne in dlake divjega ali domačega zajca. Volno oziroma dlako so ustrezno obdelali, oblikovali ter barvali.

<http://www.loski-muzej.si/muzej/main.asp?id=225>, 13. 12. 2007 ob 8.38

V zgodovini je imela naglavna ruta velik pomen, medtem ko se danes z njo praktično ne pokrivamo več. Rute so nosile tako ženske kot deklice.

Nedeljske in praznične rute so bile iz umetne svile, pozimi pa iz tanke volne. Največkrat so bile rute iz bombaža.

Ženske, ki so rute nosile pri delu, so si jih zavezale zadaj in tako preprečile lasem, da bi jih ovirali pri delu. Rute so ženske obvarovale tudi pred soncem in mrazom.

Naglavni šal, ki ga danes ne poznamo več, se je razširil po prvi svetovni vojni. Bil je iz tila in svile. Ženske so si ga nadenile, ko so šle k svetemu obhajilu. Nosile so ga tako, da so si ga pod brado prevrgle (slika 1).

Pred prvo svetovno vojno so klobuk nosile tiste, ki so služile v Trstu, Gorici ali Egiptu (slika 2). Aleksandrinke so se domov vrnile, pokrite s klobuki.

Med svetovnim vojnama so v kmečkem okolju v Vipavski dolini klobuk ženske nosile izjemoma. (povz. po Makarovič, 2000, 130—139).

Hacquet je zapisal, da so bile poročene Vipavke pokrite z belo ruto, pečo, ki je bila ob robu obšita z grobimi čipkami. Ta podatek velja za čas pred letom 1787.

Pri zasebnikih je ohranjenih več peč. Prevladujejo tiste, ki imajo poleg vezenih zobcev še vezeno borduro v vogalu, ki pada po hrbtu, nekatere imajo čipke, druge so brez, ker so se čipke raztrgale in so jih odstranili (slike 3).

Dekliška peča se je razlikovala od peče poročene žene.

Vrste pokrival

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika sem najprej poiskala razlago, pomen posameznih vrst pokrival. Preverjala sem jih tudi v Slovenskem etnološkem leksikonu.

– **klobuk** -a m (u)

navadno trše pokrivalo s krajci in štulo: dati klobuk na glavo; dvignil je klobuk v pozdrav; na glavi ima klobuk; potegniti, potisniti si klobuk na oči; pokriti se s klobukom; črn klobuk; klobuk iz zajčje dlake; tovarna klobukov; škatla za klobuke / mehki, trdi klobuki; nizki, visoki klobuk; slamnati klobuk *slamnik*; star. klobuk na tri roglje *trirogeljnik* / prodajanje damskih klobukov; kardinalski klobuk (slika 4)

– **klobuštra** -e ž (u)

pog., slabš. grd, ponošen klobuk: spet je prišel s tisto klobuštro na glavi

– **slamnik** -a m (a)

klobuk iz slame: nositi slamnik; širokokrajen slamnik; tovarna slamnikov / moški, ženski slamnik / florentinski slamnik *širokokrajen ženski slamnik*; panama slamnik (slika 5)

– **kapa** -e ž (a)

pokrivalo brez krajevcev, navadno mehko: potegniti, potisniti si kapo čez ušesa; pokriti se s kapo; krznena, žametna kapa; kapa iz moherja / kuharja v visokih belih kapah / kopalna, plavalna kapa; škofovska kapa mitra; vojaška kapa; kapa s ščitkom / kot kletvica: kapa kosmata, tega pa nisem vedel

– **baretka** -e ž (e)

okrogla mehka čepica: na glavi mu tiči pomečkana baretka; postrani poveznjena baretka; temno modra baretka (slika 6)

– **ruta** -e ž (u)

žensko pokrivalo, navadno kvadratne oblike: dati ruto na glavo; njena mati nosi ruto; potegniti si ruto na oči; zavezati ruto na tilniku, pod brado; zavezati, komu oči z ruto; pisana, velika ruta; svilena ruta; ogel rute; to ga draži kot rdeča ruta bika *zelo* / naglavna ruta // kar je temu podobno: razgrnil je ruto in naložil nanjo jabolka / zaviti se v ogrinjalno ruto; oporna ruta *okoli vratu zavezana ruta za oporo poškodovane ali obolele roke*; ovratna ruta; pionirska ruta *rdeča ruta kot znak članstva v Zvezi pionirjev*; taborniška ruta (slika 8)

– **klobuček** -čka m (u)

manjšalnica od klobuk: na glavo si je dala klobuček; ima črn klobuček / jurčki s sivimi klobučki

– **pokrivalo** -a s (a)

vsak od izdelkov za pokrivanje glave: nosi pokrivalo; klobuki in druga pokrivala / vstopil je s pokrivalom na glavi / moško, žensko pokrivalo // kar se rabi za pokrivanje sploh: dati kruh pod pokrivalo; lijakasto pokrivalo // knjiž., s prilastkom *kar kaj pokriva*: ledeno pokrivalo Grenlandije / vrniti Krasu gozdno pokrivalo

– **turban** -a m (u)

1. v muslimanskem okolju moško pokrivalo iz dolgega platnenega traku, ki se ovije okoli glave: Turek s pisanim turbanom na glavi; turban in fes

2. temu podobno žensko pokrivalo: na glavi je imela svilen turban // ekspr. *kar je temu pokrivalu podobno sploh*: kite ima spletene v nekak turban (slika 8)

Turban je na sliki v prilogi. V 70. letih je bil moden. Z njim oz. z obliko pokrivala, ki je spominjal na kapo, so se predvsem v mestnem okolju pokrivalo ženske v zrelih letih.

Pokrivala lahko ločimo še:

– glede na letne čase:

- zimska,
- poletna in
- prehodna;

– glede na priložnosti:

- svečana,
- vsakdanja,
- športna,
- žalna;

– glede na izražanje verske pripadnosti:

- enobarvna (šolske sestre, redovnice) (slika 9),
- pisana oz. z vzorci (Muslimanke) (slika 10),
- tanka/letna (Muslimanke),
- debelejša/zimska ;

– glede na barvo:

- črna,
- rdeča,
- bež,
- rjava,
- pisana,
- v posameznem letu modna barva;

- glede na material:
 - bombaž,
 - slama,
 - svila,
 - klobučevina,
 - naravno krzno,
 - umetno krzno,
 - volna ...;

- glede na starost:
 - starinski,
 - modni/novi,
 - muzejski;

- glede na način pridobitve:
 - kupljeni,
 - podarjeni;

- glede oblike:
 - elegantni (slika 11),
 - okrogli,
 - kavbojski,
 - moški.

Ruta je lahko bombažna, svilena, volnena, enobarvna, pisana oz. z vzorci, različno zavezana (na zatilju, pod brado). Rute nosijo le še starejše ženske, vendar ne vse in občasno: morda pozimi za k maši ali k zdravniku, poleti pa skorajda ne več, saj so v hladu hiše ali zunaj v senci. Ne delajo več na njivi, da bi potrebovale ruto (slika 12). Vedno več rute nosijo ženske iz muslimanskega sveta, ki so se k nam priselile z družinami. V javnosti (trgovini, knjižnici) so pokrite. Te rute so enostavne, elegantne, pisane in enobarvne.

Baretka je lahko vojaška ali svečana, ponavadi enobarvna. Lahko je volnena ali bombažna, deluje mladostno, igrivo in do neke mere tudi resnobno.

Kape so ponavadi zimske in so volnene. Lahko so pisane, enobarvne, lahko so s cofi ali brez, s podaljški za ušesa ali brez.

Poletna kapa s šilcem je hit športnikov, mladih in manj mladih, ki se le rekreirajo. Glavo si z njo pogosto zaščitijo poleti.

Slamniki so iz slame, so naravne barve ali pobarvani, različno pleteni z velikimi krajci ali s šilcem, z okrasno ruto ali brez nje. Slamnik ženske rabijo zlasti poleti na plaži, redke tudi doma, za delo na vrtu.

Klobuk je eleganten in se ga uporablja prek dneva ali zvečer, pa še to v le hladni polovici leta. Je iz klobučevine, volne, mešanice različnih vlaken, zaokrožen, z različno širokimi in zavihanimi krajci. Ponavadi so enobarvni, morda imajo v različnih odtenikih osnovne barve okrasne trakove (slika 13). Pri vseh tipih ženskih pokrival ima pomembno vlogo tudi moda s svojimi smernicami.

Namen naloge

Opredelitev raziskovanja

Ker se zanimam za modo in modne dodatke in so mi všeč različna pokrivala, sem to želela podrobneje raziskati.

Rada bi izvedela:

- kdo nosi pokrivala,
- kdaj ženske nosijo pokrivala in zakaj,
- kakšna pokrivala nosijo,
- kaj želijo s pokrivalom povedati, izraziti (modne zapovedi, varujejo zdravje, s pokrivalom je njihov izgled zaključen oziroma popoln),
- nosijo pokrivala le kot modni dodatek.

Delovne podmene

Predvidevam, da:

- ženske, dekleta nosijo pokrivala kot izraz modne zapovedi, to so sestavni del njihovega oblačilnega videza, izgleda,

- le nekatere ženske v našem kraju pokrivala nosijo zaradi verskih razlogov,
- več mlajših žensk in deklet nosi pokrivala pozimi, poleti pa le na počitnicah, da si zavarujejo lase in glavo pred sončnimi žarki

Odgovore na zastavljena vprašanja sem dobila z analizo anketnih vprašalnikov. Dopolnil jih je tudi intervju.

UVOD eksperimentalni del

V uvodu, ki predstavlja eksperimentalni del, sem pregledala strokovno literaturo, napisal anketni vprašalnik, ga razmnožila in razdelila ter izvedla intervju.

Pregled literature v šolski knjižnici in sistemu Cobiss

Tabela 1: Literatura v knjižnici

Vrsta pokrivala	Šolska knjižnica	Cobiss		
v ključnih besedah:		vse	monogr.	članki
ruta	0	38	23	15
ruta, etnologija		2	0	0
kapa	0	34	14	20
kapa, etnologija		2	0	0
šal	0	55	38	14
šal, etnologija		0	0	0
klobuk	0	130	18	52
klobuk, etnologija		2	2	2
bareta (baretko)	0	0	0	0
baretko	0	3	1	2
baretko, etnologija		0	0	0
slamnik	0	397	148	248
slamnik, etnologija		0	0	0
pokrivala	0	18	18	30
pokrivala, etnologija		7	2	5

Vrsta pokrivala	Šolska knjižnica	Cobiss		
		vse	monogr.	članki
v naslovu:				
ruta	0	34	21	13
ruta, ključna beseda		1	0	1
kapa	0	25	5	20
kapa, ključna beseda		2	0	2
šal	0	49	34	14
šal, ključna beseda		0	0	0
klobuk	0	122	71	51
klobuk, ključna beseda		2	2	0
bareta (baretko)	0	3	1	2
baretko, ključna beseda		0	0	0
slamnik	0	21	8	12
slamnik, ključna beseda		0	0	0
pokrivala	0	18	6	12
pokrivala, ključna beseda		1	0	1

Podatki so bili vzeti iz vzajemno bibliografsko-kataložne baze podatkov 13. 3. 2008 ob 12.53. V šolski knjižnici nimamo gradiva, ki bi v geslih imelo izbrane parametre. Splošni podatki o iskanem, so zapisani v knjigi Dušice Kunaver (1997, str. 62–73), specifični naš kraj in bližnjo okolico pa v knjigi Marije Makarovič (2000, str. 130–139). Ta dva vira sta v naši šolski knjižnici: prvi je voden kot strokovno gradivo za mladino, drugi pa kot učiteljsko gradivo. To pomeni, da si ga lahko pogledam v čitalnici in za potrebe raziskovalne naloge tudi izposodim. V knjigah in revijah o pokrivalih pišejo v modnih koticah ter v prispevkih o modi. O pokrivalih dobimo nekaj informacij tudi znotraj kategorije oblačilne kulture.

V sistemu Cobiss/Opac pod ključno besedo noša najdemo 347 zadetkov ; če se omejimo le na monografske publikacije jih je 149, če pa se omejimo le na članke je zadetkov s to ključno besedo 197. V Lavričevi knjižnici je 24 zadetkov pod vse gradivo in ravno toliko pod monografsko gradivo, ni pa člankov. (Cobiss/Opac, 17. 3. 2008 ob 10.31)

Da bi lahko potrdila svoje delovne podmene ali jih morda ovrgla, sem sestavila anketni vprašalnik (priloga). Z njim sem želela dobiti predstavo o tem, kdo nosi pokrivala, kakšna, zakaj in koliko.

Razdelila sem 20 anketnih vprašalnikov. Nanj so odgovarjale sošolke, prijateljice, sorodnice, učiteljice, starši in še kdo.

Rezultati anketnega vprašalnika

V starosti do 15 let je odgovarjalo 16 anketirank, po ena v kategoriji do 20 let ter do 30 let in dve v kategoriji 30 let in več.

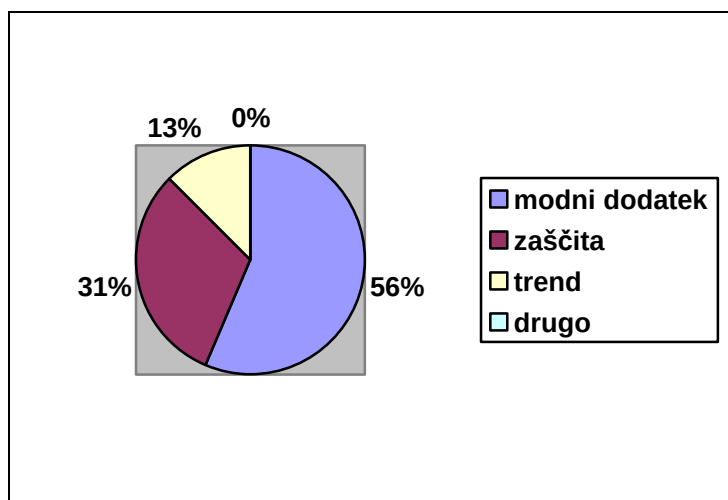
1. Ob besedi pokrivala pomisliš na:

- pokrivala kot modni dodatek (za vsako priložnost)
- pokrivala kot zaščito (npr. pred vremenskimi vplivi)
- pokrivala kot trend (pride in gre)
- drugo: _____

Tabela 2: Pokrivala so ...

odgovor/starost	modni dodatek	zaščita	trend	drugo
do 15 let	9	5	2	0
do 20 let	1	0	0	0
do 30 let	1	0	0	0
30 let in več	1	2	0	0

V kategoriji 30 let in več je ena anketiranka obkrožila dva odgovora.

Graf 1: Pokrivala so ...

Večina anketirank, kar 56 %, se je odločila za pokrivala kot modni dodatek. To nam dokazuje, da pokrivala dandanes popestrijo naš oblačilni videz. Pokrivala kot zaščita so izgubila svojo prvotno funkcijo, ker v šolo in na delo prihajamo z osebnim avtomobilom oziroma avtobusom.

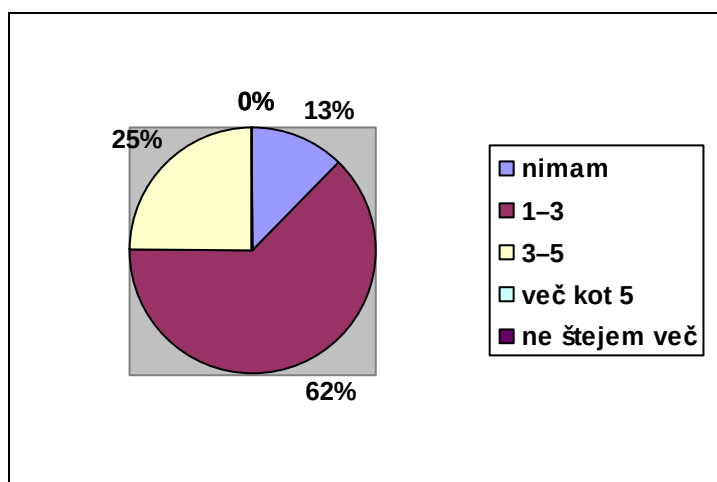
Anketiranke, ki so se odločile za ta odgovor (31 %), pa prihajajo v šolo peš, zato jih pokrivala še vedno obvarujejo pred dežjem, burjo oziroma občutkom mraza, ki ga burja ustvarja, poleti pa tudi pred soncem. Anketiranke, ki so bile mnenja, da so pokrivala trend, so bile v manjšini (le 13 %). Mislim, da je to zato, ker so trendi navadno zelo izstopajoča pokrivala, celo smešna, ljudje pa se bojimo izstopati zaradi različnih opazk ali pogledov, ki nam bi bili s tovrstnimi pokrivali namenjeni.

2. Koliko pokrival imaš (pokrivala za pustne karnevale ne štejejo):

- a) nimam pokrival
- b) 1–3
- c) 3–5
- č) več kot 5
- d) jih ne štejem več

Tabela 3: Število pokrival

Odgovor/Starost	nimam	1–3	3–5	več kot 5	ne štejem več
do 15 let	2	10	4	0	0
do 20 let	0	0	1	0	0
do 30 let	0	1	0	0	0
30 let in več	0	2	0	0	0

Graf 2: Število pokrival

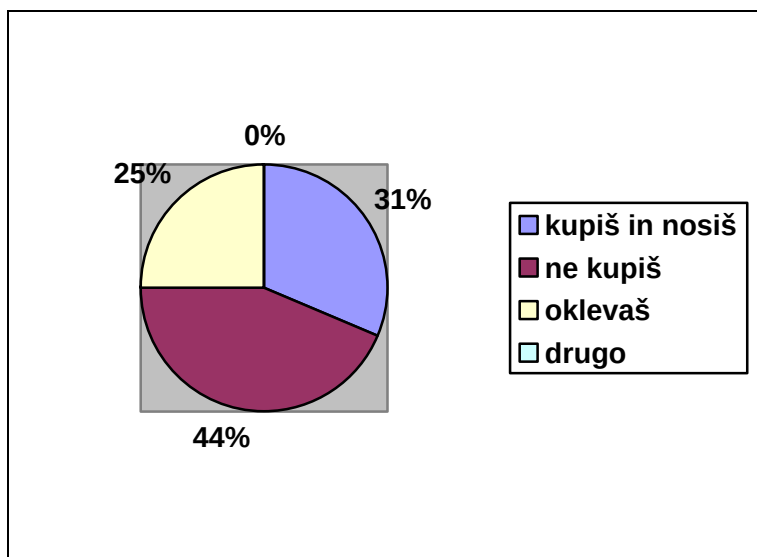
Po odgovorih sodeč, sklepam, da pokrivala niso nekaj, kar bi nas množično pritegnilo, tako kot na primer torbic, ki niso le modni dodatek, nujna, da si spravimo dokumente in denar, ter čevlji, ki so nujno potrebni, saj brez njih skorajda ne moremo.

3. V trgovini vidiš pokrivalo, ki ti je všeč. Kaj narediš?

- Kupiš ga in ga že naslednji dan nosiš.
- Ogledaš si ga, vendar ga ne kupiš, ker veš, da ga ne boš nosila.
- Rada bi ga kupila, pa se bojiš, kaj bodo drugi rekli, če ga boš nosila.
- Drugo: _____

Tabela 4: Odločitev za nakup pokrivala

odgovor/starost	kupiš in nosiš	ne kupiš	oklevaš	drugo
do 15 let	5	7	4	0
do 20 let	0	1	0	0
do 30 let	0	0	1	0
30 let in več	0	1	0	1

Graf 3: Odločitev za nakup pokrivala

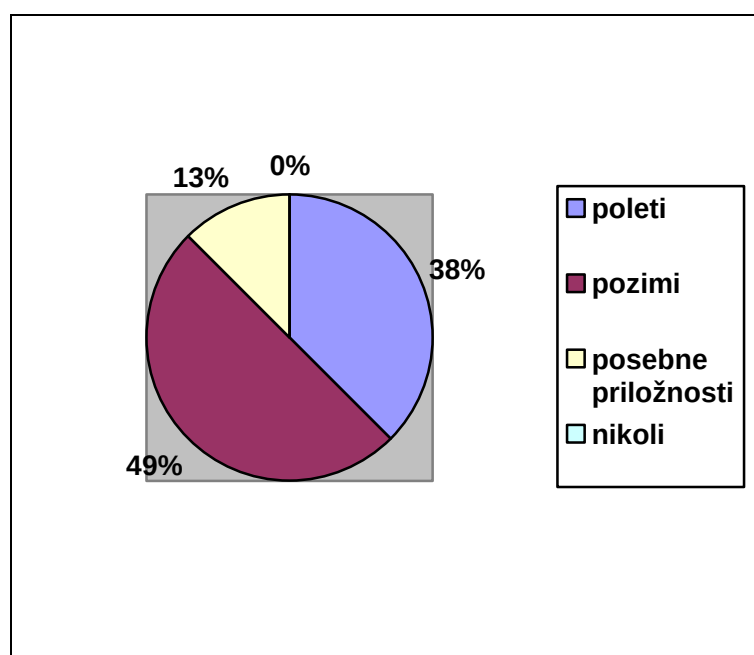
Predvsem mlajše anketiranke, takih je 31 %, pokrivala ne kupi ali okleva (25 %), ker se bojijo izstopati, tvegati. Poleg tega so pri nakupu odvisne od staršev in tega ali drugi dodatek k oblačilnemu videzu sprejemajo, dovoljujejo in ga tudi denarno zmorejo. Zlasti modernejša pokrivala so cenovno težko dostopna predvsem tistim, kjer je eden od staršev na čakanju ali nezaposlen. To se kaže tudi v našem kraju, saj nekdanja močna podjetja niso več uspešna oziroma konkurenčna na trgu (Mlinotest, Lipa, Tekstina ...).

4. Pokrivala nosiš:

- a) samo poleti na plaži,
- b) samo pozimi,
- c) ob posebnih priložnostih,
- č) nikoli.

Tabela 5: Pokrivala nosiš

ogovor/starost	poleti	pozimi	ob posebnih priložnostih	nikoli
do 15 let	6	8	2	0
do 20 let	0	1	0	0
do 30 let	0	0	1	0
30 let in več	0	2	0	0

Graf 4: Pokrivala nosiš

Anketiranke pokrivala največ nosijo pozimi (49 %), ker takrat telo rabi največ zaščite, medtem ko se poleti s pokrivali zaščiti še 38 % anketirank. Rezultati ankete pokažejo, da se le 13 % odloči za uporabo pokrival ob posebnih priložnostih (poroka, razne prireditve ...).

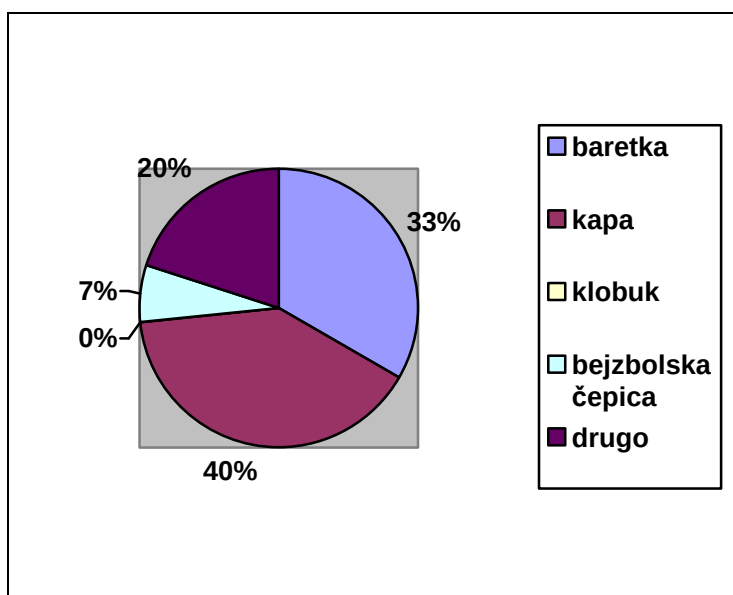
5. Katera pokrivala najpogosteje nosiš:?

- a) Baretko.
- b) Zimsko kapo.
- c) Klobuk.
- č) »Bejzbolsko« čepico.
- d) Drugo: _____

Tabela 6: Pokrivala, ki jih najpogosteje nosimo

odgovor/starost	baretko	kapa	klobuk	bejzbolska čepica	drugo
do 15 let	5	6	0	1	3
do 20 let	0	1	0	0	0
do 30 let	0	0	1	0	0
30 let in več	0	0	1	0	1

V kategoriji do 15 let ena anketiranka ni odgovorila na to vprašanje.

Graf 5: Pokrivala, ki jih najpogosteje nosimo

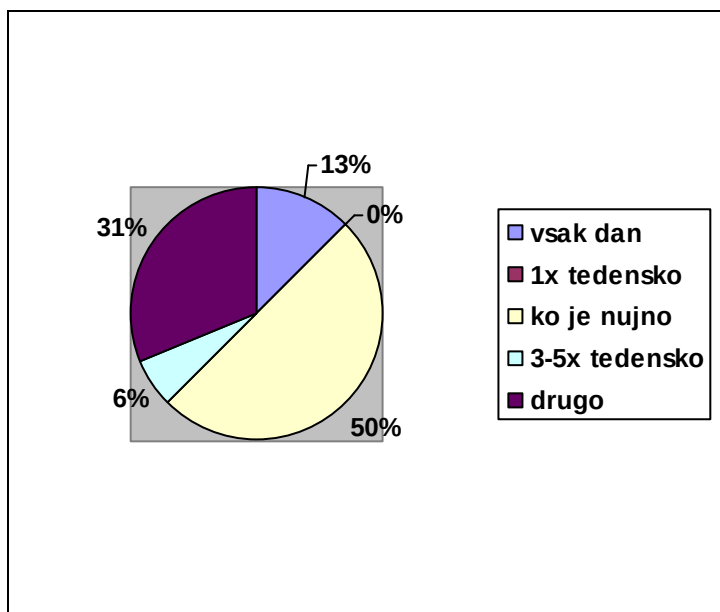
Rezultati tega vprašanja potrjujejo, da anketiranke ne nosijo pokrival, ki bi bila drugačna, izstopajoča. Če jih vremenski vplivi prisilijo, da si nadenejo pokrivala, si izberejo najbolj razširjen tip pokrivala. To je kapa, za katero se je odločilo kar 40 % anketirank. Sledi ji baretka (33 %), ki je lahko športno ali elegantno pokrivalo in kot tako vsestransko uporabno.

6. Kako pogosto nosiš pokrivalo?

- a) Skoraj vsak dan.
- b) Enkrat na teden.
- c) Samo takrat, ko je nujno.
- č) 3 do 5-krat letno.
- d) Drugo: _____

Tabela 7: Pogostost nošenja pokrival

Odgovor/Starost	vsak dan	1-krat tedensko	ko je nujno	3–5 -krat tedensko	drugo
do 15 let	2	0	8	1	5
do 20 let	0	0	0	0	1
do 30 let	0	0	0	1	0
30 let in več	0	0	1	0	1

Graf 6: Pogostost nošenja pokrival

Anketiranke so povedale, da pokrivala nosijo le, kadar je nujno (50 %). Ta odgovor nam pove, da so pokrivala iz vsakdanjega sestavnega dela oblačilnega videza prešla v del garderobe, ki je neobvezen in se ga nosi, le kadar je nujno, torej le kot zaščito pred različnimi vremenskimi vplivi.

7. Nosiš pokrivala samo, ko želiš biti moderna?

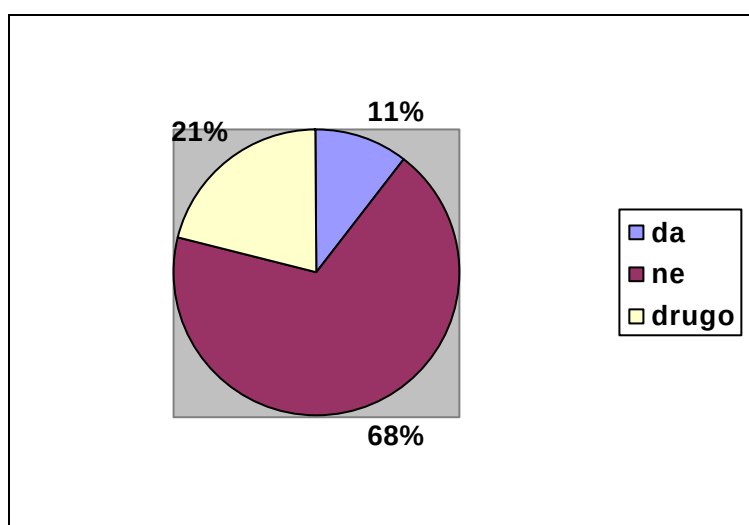
a) Da.

b) Ne, ker ne sledim modnim smernicam.

c) Drugo: _____

Tabela 8: S pokrivali želim biti moderna

odgovor/starost	da	ne	drugo
do 15 let	2	13	4
do 20 let	0	1	0
do 30 let	0	1	0
30 let in več	0	1	1

Graf 7: S pokrivali želim biti moderna

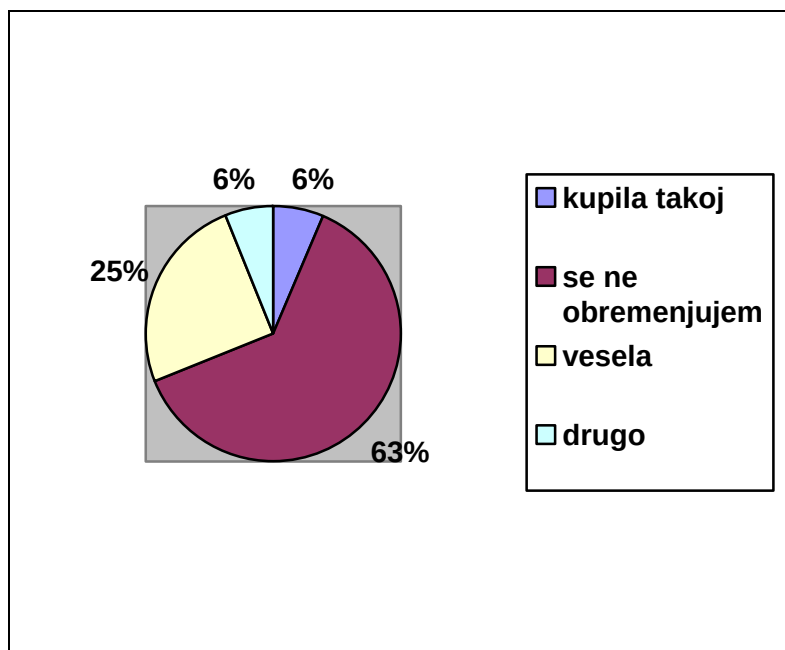
V starostni kategoriji do 15 let ena anketiranka ni odgovorila na to vprašanje.

Anketiranke s pokrivali ne sledijo modnim zapovedim. To velja za anketiranke v vseh starostnih kategorijah.

8. Kaj bi storila, če bi za prihajajoče poletje modni ustvarjalci pokrivala označili kot nepogrešljiv del ženske garderobe?
- a) Pokrivalo si bom kupila takoj, ko bo mogoče, ker sledim modnim zapovedim..
 - b) S tem se ne bi obremenjevala.
 - c) Vesela bi bila, ker pokrivala obožujem
 - č) Drugo: _____

Tabela 9: Kaj bom storila letos?

odgovor/starost	kupila takoj	se ne obremenjujem	vesela	drugo
do 15 let	1	10	4	1
do 20 let	0	1	0	0
do 30 let	0	1	0	0
30 let in več	1	0	0	1

Graf 8: Kaj bom storila letos?

Nadaljevanje prejšnjega vprašanja potrjuje, da se anketiranke pri izbiri modnih dodatkov, kot so pokrivala, ne ozirajo toliko na modne zapovedi, ampak bolj sledijo svojemu lastnemu okusu ter osebnemu razpoloženju. Le 6 % bi si pokrivala kupilo zato, da bi sledilo modnim trendom.

9. Ali rada nosiš pokrivala, ki so nekoliko drugačna (imajo našitke, dodatke)?

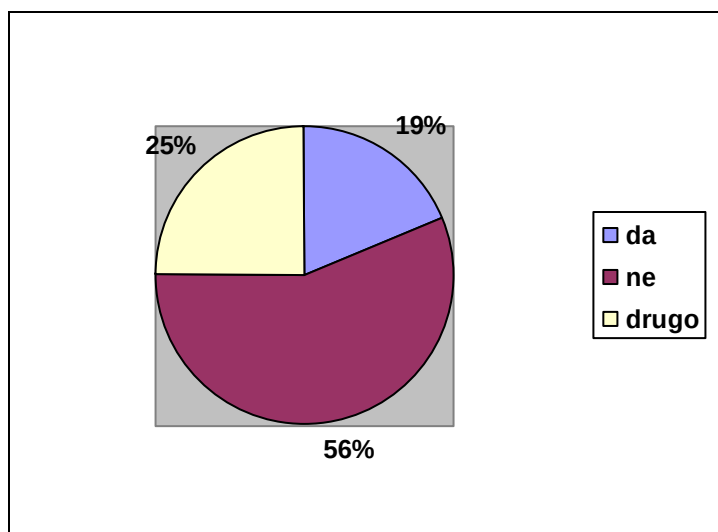
a) Ne, nosim samo navadna enobarvna pokrivala.

b) Da, rada imam, če moje pokrivalo izstopa in je drugačno.

c) Drugo: _____

Tabela 10: Pokrivala z dodatki

odgovor/starost	da	ne	drugo
do 15 let	3	9	4
do 20 let	0	0	1
do 30 let	0	1	0
30 let in več	1	0	1

Graf 9: Pokrivala z dodatki

Moje domneve so se potrdile. Le redke anketiranke (19 %) se odločajo za izstopajoča pokrivala. Kar 56 % anketiranih ima rada preprosta pokrival, ki ne izstopajo niti z barvo niti z drugimi dodatki.

10. Ali meniš, da veliko nosimo pokrivala?

a) Misli, da jih nosimo vedno manj.

b) Nosimo jih veliko.

c) Samo takrat, ko je potrebno, da se zaščitimo pred vremenskimi vplivi.

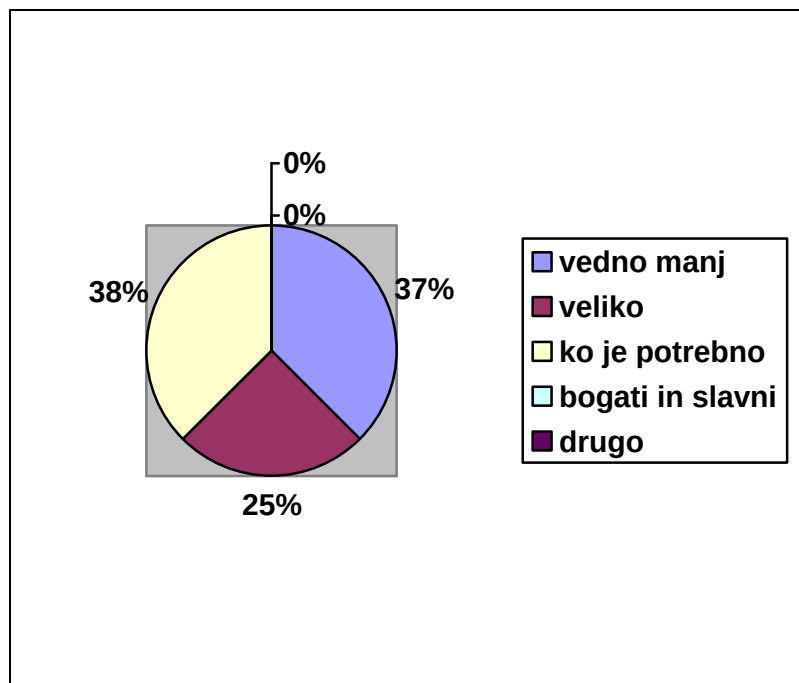
č) Nosijo jih predvsem bogatejši in slavni ljudje.

e) Drugo: _____

Tabela 11: Kako pogosto in kdo nosi pokrivala?

odgovor/starost	vedno manj	veliko	ko je potrebno	bogati in slavni	drugo
do 15 let	6	4	6	0	0
do 20 let	1	0	0	0	0
do 30 let	0	0	0	1	0
30 let in več	1	1	2	0	0

V kategoriji 30 let in več je ena anketiranka obkrožila kar tri odgovore, ki so se ji zdeli primerni.

Graf 10: Kako pogosto in kdo nosi pokrivala?

Sodeč po zadnjih odgovorih, v katerih je enako število anketirank odgovorilo, da nosijo pokrivala samo, ko je potrebno (38 %), da in po njihovem mnenju nosimo pokrivala v vedno manjšem obsegu. (37 %), lahko sklepam, da bodo pokrivala izgubila svoj statusni simbol in bodo le še pokazatelj vremenskega vpliva.

Interpretacija intervjuja

Beguša Limanoska, 14 let, učenka, 17. marec 2008, med 10.25 in 10.50

Izvedla sem intervju izvedla s sošolko Begušo Limanosko (14 let), ki prihaja iz muslimanskega okolja. Intervjujala sem jo 17. marca 2008 med glavnim šolskim odmorom. Povzela sem njene odgovore.

Ruto začnejo muslimanske deklice nositi, ko dobijo mesečno perilo, ko se torej začne pubertetno obdobje. Sama je v našem okolju ne nosi, ker se boji, da bi bila med vrstniki izstopajoča, celo izolirana in tarča nerazumevanja ter posmehov. Tudi mama in sestra rute ne

nosita. Doma jo nadenejo le v primeru, če so prisotni moški. Beguša bo ruto začela nositi, ko se bo poročila, torej nekako z 18 leti. Takrat si bo zakrila celotno glavo razen oči. Pravi, da so najboljše rute črne, in da morajo biti platnene. Rute se ne razlikujejo po letnih časih. Lahko jih kombinirajo z obleko, in sicer predvsem takrat, ko se odpravijo ven po opravkih. Poudarila je, da rute veliko bolj nosijo v drugih državah, ker so tam bolj strpni do njih. V tujini je več pisanosti med prebivalci tako v verski pripadnosti kot v barvi kože in jeziku, tako da rute niso izstopajoče kot tu pri nas, še zlasti v malem kraju, kot je Ajdovščina. Če ne bi imela občutka, da bi bila z ruto »zaznamovana ali ovirana«, bi jo nosila že sedaj. Rute so tudi okrašene. Včasih imajo diamantke. Kadar je poroka, se mora ruta svetiti, medtem ko na pogrebu ruta nima dodatnega okrasja.

.

RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

- Ženska pokrivala so se skozi zgodovino spreminjala.
- Zelo razširjena je bila ruta.
- Klobuke so imele le tiste ženske, ki so služile v Italiji in v Aleksandriji (slika 14).
- Anketiranke so pokrivala opredelile kot modni dodatek. Modnim zapovedim na tem področju ne sledijo. Tako se ni potrdila domneva, da so pokrivala kot izraz modne zapovedi sestavni del oblačilnega videza, izgleda posameznic.
- Le redke ženske v našem kraju nosijo ruto kot izraz verskega prepričanja. Le-te prihajajo iz muslimanskega okolja.
- Ženske nosijo pokrivala predvsem zaradi različnih vremenskih vplivov, izrazito pozimi in manj poleti (slika 15).
- Anketiranke ne marajo izstopajočih pokrival v barvi, obliki ali našitkih.
- Pokrivala izgubljajo statusni simbol, ki so ga imela v preteklosti (slika 16, 17).
- Mediji prikazujejo napačno sliko, ko v tisku, po televiziji in spletu predstavljajo le slavne in bogate, ki imajo na sebi pokrivala in na ta način ustvarjajo svoj image. Ti posamezniki vsekakor niso odraz množičnosti niti v tujini niti pri nas v Sloveniji (slike 18).

Na tem področju raziskovanja so verjetno še odprta vprašanja, ki jih nisem obdelala.

Kar sem z nalogo ugotovila, bom ohranila v prijetnem spominu.

LITERATURA

KUNAVER, Dušica. 1997. Ljudske noše od pomladi do pomladi. Radovljica : Regionalni izobraževalni center. (Pod lipo domačo). Str. 63–73. ISBN 961-6179-14-4.

MAKAROVIČ, Marija. 2000. Oblačilna kultura kmečkega prebivalstva v Zgornji Vipavski dolini in na Gori. Ajdovščina : Zavod za kulturo, izobraževanje in šport; Ljubljana : Jutro ; Nova Gorica : Branko. Str. 130–139. ISBN 961-6079-73-5.

MAKUC, Danica. 1993. *Aleksandrinke*. Nova Gorica : Goriška Mohorjeva družba. (Naše korenine ; 4). Str. 90, 122.

SLOVAR slovenskega knjižnega jezika. 1994. Ljubljana : DZS. Str. 34, 381, 404, 894, 1186, 1243. ISBN 86-341-1111-3.

SLOVENSKI etnološki leksikon. 2004. 1. izd., 1. natis. Ljubljana. Mladinska knjiga. ISBN 86-11-16654-X

ROWLAND-Warne, L. 1995. *Oblačila*. Murska Sobota : Pomurska založba. (Svet okrog nas). Str.46-47.

Slike.

[citirano 13. 12. 2007 ; 8.38]. Dostopno na spletnem naslovu:

<http://www.loski-muzej.si/muzej/main.asp?id=225>

[citirano 13. 12. 2007 ; 10.00]. Dostopno na spletnem naslovu:

<http://images.google.si/images?hl=sl&q=greta+garbo&btnG=I%C5%A1%C4%8Di+slike&gbv=2> (slika 6, 17)

[citirano 13. 12. 2007 ; 9.42]. Dostopno na spletnem naslovu:

<http://images.google.si/images?q=marlene+dietrich&gbv=2&ndsp=20&svnum=10&hl=sl&start=280&sa=N> (slika 16)

Lady kasaške dirke & klobuki. 2006. [online]. [citirano 13. 12. 2007 ; 7.06]. Dostopno na spletnem naslovu:

http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.egoxmass.com/scena/admin/my_document/s/my_pictures/slike2005/9C7EC_skraba-Svetlin.jpg&imgrefurl=http://www.egoxmass.com/scena/default.asp%3FItemID%3D68&h=429&w=350&sz=41&hl=sl&start=2&tbnid=M0Rnh267qLGTyM:&tbnh=126&tbnw=103&prev=/images%3Fq%3D%25C5%25BEenski%2Bklobuki%26gbv%3D2%26svnum%3D10%26hl%3Dsl%26sa%3DG (slika11)

[citirano 13. 12. 2007 ; 7.27]. Dostopno na spletnem naslovu:

http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.triera.net/upload/zabava/dvojna3_1_show.jpg&imgrefurl=http://www.triera.net/novica.php%3Fid%3DA124135&h=450&w=600&sz=49&hl=sl&start=27&tbnid=wWbA_0kzW2kSwM:&tbnh=101&tbnw=135&prev=/images%3Fq%3D%25C5%25BEenski%2Bklobuki%26start%3D20%26gbv%3D2%26ndsp%3D20%26svnum%3D10%26hl%3Dsl%26sa%3DN (slika8)

PETERNEL, Urša. 2007. Naglavna ruta – ovira pri sprejemu v službo? [online]. [citirano 13. 12. 2007 ; 7.57]. Dostopno na spletnem naslovu:

http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.gorenjskiglas.si/e_files/novice_galerija/img_014500_normal.jpg&imgrefurl=http://www.gorenjskiglas.si/novice/zanimivosti/index.php%3Faction%3Dclanek%26id%3D12420&h=220&w=165&sz=9&hl=sl&start=9&tbnid=Snmn9MUYJHoN7M:&tbnh=107&tbnw=80&prev=/images%3Fq%3Dnaglavne%2Brute%26gbv%3D2%26svnum%3D10%26hl%3Dsl%26sa%3DG (slika 10)

Kakšna naj bo pričeska v vročih dneh? Nasveti za vse dolžine las. [online]. 2007. [citirano 13. 12. 2007 ; 7. 57]. Dostopno na spletnem naslovu:

http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.triera.net/upload/zabava/rturban_bel_show.jpg&imgrefurl=http://www.triera.net/novica.php%3Fid%3DA122029&h=210&w=280&sz=9&hl=sl&start=25&tbnid=xR6M10EzejdzM:&tbnh=86&tbnw=114&prev=/images%3Fq%3Dnaglavne%2Brute%26start%3D20%26gbv%3D2%26ndsp%3D20%26svnum%3D10%26hl%3Dsl%26sa%3DN (slika 8-beli turban)

Britanska kraljica s svojim kanalom na Youtubeu [online]. 2007. [citirano 12. 12. 2007 ; 14.53]. Dostopno na spletnem naslovu:

http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.delo.si/images/iman/2007_07/pb_kraljica_elizabeta.jpg&imgrefurl=http://www.delo.si/index.php%3Fsv_path%3D41,790,260708&h=245&w=227&sz=11&hl=sl&start=6&tbnid=KIhyCtAPt5I8HM:&tbnh=110&tbnw=102&prev=/images%3Fq%3Dbritanska%2Bkraljica%26gbv%3D2%26ndsp%3D20%26hl%3Dsl%26sa%3DN (slika 13)

Posladek dneva [online]. 2007. [citirano 12. 12. 2007 ; 13.31]. Dostopno na spletnem naslovu:

<http://irena.blog.siol.net/2007/04/19/vsa-britneyjina-pokrivala/>, (slika 18)

PRILOGE

Nalogi prilagam:

Anketni vprašalnik

Slike